

Oponentský posudek na bakalářskou práci Jana Šímy „Dvě podoby agonismu – agonistický pluralismus v podání Chantal Mouffe a Johna Graye“.

Práce rozebírá dvě významné politické teorie, které spojuje agonistické pojetí politiky, a konfrontuje tyto teorie s politickým liberalismem Johna Rawlse. Samo téma je teoreticky náročné, neboť předpokládá poměrně rozsáhlé znalosti a dobrou orientaci v soudobé politické filozofii. Třeba předem říci, že Jan Šíma prokázal požadované intelektuální schopnosti v hojné míře, neboť si docela slušně osvojil teoretické koncepty těchto tří myslitelů, dokázal rozvíjet jejich myšlenky a polemicky zvažovat jejich argumentaci na úrovni, jež přesahuje bakalářský stupeň studia.

Nejprve ale k formálním náležitostem práce. Rozsah práce překračuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Práce se opírá o solidní znalosti primární i sekundární literatury, která je uvedena v seznamu. Odkazy na literaturu i poznámky jsou korektně uváděny během výkladu pod čarou. Struktura výkladu je daná tématem. Autor v úvodu nastoluje své téma a osvětluje způsob, jak bude postupovat. Téma je poměrně široké a může vést k dalekosáhlým filozofickým úvahám, ale autor svůj záměr vhodně upřesňuje, takže v centru pozornosti jsou hlavní koncepty zmiňovaných autorů. V první kapitole jsou vyloženy klíčové koncepty politické teorie Chantal Mouffe, ve druhé Johna Graye, následuje konfrontace s Rawlsem a poté se autor pouští do úvahy, nakolik lze spojit agonistické pojetí politiky v podání Mouffe a Graye v nějaký společný přístup k politickému jednání, který by překračoval tradiční liberální pohled právě svou agonistickou optikou. Autor při výkladu osvědčil bohatě své znalosti teoretické i schopnosti argumentační. Složitě teoretické otázky dokázal srozumitelně osvětlit a vyložit se znalostí věci, což je třeba ocenit. Žádné větší prohřešky jazykové či věcné jsem nezaznamenal.

Mám pouze dvě připomínky. Jednak autor přistupuje k uvedeným teoretikům příliš systematicky, jako by jejich teorie byly z jednoho kusu a neprodělaly žádný vývoj. To se zvláště týká Johna Rawlse, u něhož je zřetelný posun od univerzalistického racionalismu k více historizující politické teorii, která ovšem vychází z existence morální neshody a hodnotových konfliktů i v liberální dobře uspořádané společnosti. To autor v práci zmiňuje, ale příliš nezohledňuje. Rawlsův overlapping consensus připouští hodnotový i politický konflikt podobně jako Grayův modus vivendi, jenom se nespokojuje s konsensem historickým a mocensky ustaveným na půdě liberálního právního státu, ale klade na něj normativní požadavky, když žádá, aby právní stát ztělesňoval liberální ideje rovnosti a svobody. Vidím v tom spíše sílu, nikoli slabost Rawlsova liberálního pojetí politiky dokonce i v agonistické perspektivě. S tím souvisí druhá připomínka, jež se týká autorovy předpojatosti vůči Rawlsovu pojetí politického konfliktu. Závěr, k němuž autor v práci dochází, není totiž tolik výsledkem rozboru jako jeho nepřiznaným předpokladem. Autor na závěr soudí, že „Gray či Mouffe vnímají pluralismus na mnohem základnější úrovni nežli liberální tradice“. Budiž, ale lze ukázat, že autor k Rawlsovi přistupuje takto nastaven již během výkladu, jak je patrné třeba z jeho vyjádření hned na začátku části věnované Rawlsovi, kde čteme: „Právě díky agonistické kritice je pak možné lépe zhodnotit, zda jde v tomto směru dostatečně daleko či zda téma společenského pluralismu stále nevnímá na příliš povrchní rovině.“ Pokud otázka stojí tak, zda šel Rawls „dostatečně daleko“ a zda pluralismus nevnímá „na příliš povrchní rovině“, tak je odpověď předem známa. Rawls vskutku

neuvazuje o konfliktu jako Mouffe, ani jako Gray, ale proč je to málo, nebo proč je to povrchní, se příliš nedozvíme.

Práce ovšem prozrazuje přemýšlivého autora, který v práci osvědčil bohatě své intelektuální schopnosti, proto navrhuji klasifikovat práci jako výbornou.

Doc. PhDr. Ing. Milan Znoj, CSc.

V Praze dne 7.6. 2018